

TECHNOLÓGIA

AZ EGYÉVES SZÉLFŰ (*MERCURIALIS ANNUA* L.) IRTÁSA POSZTMERGENS GYOMIRTÓ SZEREKKEL

Szárnas István és Béres Imre

PÁTE Georgikon Mezőgazdaságtudományi
Kar, Növényvédelmi Intézet, Keszthely

Az egyéves szélű (*Mercurialis annua* L.) a nyári egyéves (terofita) gyomok egyik reprezentánsa. Gyakran hívják egynyári, valamint hashajtó szélűnek is. Általában április második felében jelennek meg igen jellegzetes, mással össze nem téveszthető csíranövényei. Sziklevelei erőteljesek, elliptikusak, a csúcson kissé lapítottak, színük világoszöld. A sziklevelek fontos ismeretjegye a sárgás-fehéres finom erezet. A kifejlett növény felálló szárú, szára négyélű, levélállása átellenes. Ez az egyéves, kellemetlen szagú, maggal szaporodó, mérgező gyom kedveli a humuszos, tápanyagban gazdag talajokat, a homokos talajoktól az agyagos talajokig. Melegigényes és tápanyagjelző növény (Pozsgai 1988).

Az első országos gyomfelvételezés idején, 1950-ben búza-, kukoricavetések átlagában az egyéves szélű a 42., a második országos gyomfelvételezés idején pedig a 62. helyet foglalta el a borítás tekintetében. Ezek az adatok azonban elfedik a területenkénti anomáliákat az egyéves szélű tekintetében. Ujvárosi (1950) Győr-Moson-Sopron megyében Hédervár határában felvételezett kukoricában június 27-én. Ekkor a legnagyobb borítású gyomfaj az egyéves szélű volt, 14,22%-os átlagborítással. Ugyanebben az évben Ujvárosi (1950) a cukorrépa- és kukoricavetésekben a harmadik legnagyobb borítású gyomfajnak

találta Győr-Moson-Sopron megyében. Horváth és mtsai (1987) nagyüzemi cukorrépa- és kukoricavetésben végeztek gyomfelvételezést. A cukorrépatábla átlagos gyomborítottsága 7,96%-os volt. Ebből a legnagyobb hányaddal, 2,327%-kal az egyéves szélű részesedett.

Czímber (1993a, 1993b) Északnyugat-Magyarország szeptális gyomvegetációját vizsgálva a Szigetköz kukoricavetéseiben végzett gyomfelvételezést.

Eredményei azt mutatták, hogy a *Mercurialis annua* a harmadik legnagyobb borítású gyomfaj volt, csupán a fehér libatop (*Chenopodium album*) és a közönséges kakaslábfű (*Echinochloa crus-galli*) előzte meg.

A Vas megyében végzett gyomfelvételezés (Szárnas és mtsai 1996) eredményei igazolták azt a feltételezést, hogy az egyéves szélű folyamatosan terjed Északnyugat-Magyarországon. Vas megye északi, Győr-Moson-Sopron megyével határos területein elterjedt, igen gyakori gyomnövény. Különösen nagy számban fordul elő Újkér, Csepreg, Sopronhorpács területén.

Elterjedése és várható kártétele miatt indokolt volt megvizsgálni az egyéves szélű herbicidérzékenységet néhány kukoricában, cukorrépában és burgonyában posztmergensen engedélyezett gyomirtó szer esetében.

Anyag és módszer

1997 júniusában tenyészedenyekben csíráztatott egynyári szélűveket kezeltünk kukoricában, cukorrépában és burgonyában engedélyezett, posztmergensen használható gyomirtó szerekkel. Az alkalmazott herbicidek nevét, hatóanyagukat, az alkalmazott dózist az 1. táblázat tartalmazza.

A felsorolt herbicidekből, a megadott dózisok figyelembevételével, 5 liter permetlére visszaszámolt mennyiséget használtunk fel a tenyészedenyekben csíráztatott növények kezelésére. A permetlevet háti permetezőgéppel juttattuk ki. A szélűvek fejlettségi stádiuma a kezelés időpontjában 2–6 lomblevelés volt. A kezelt növények a kezelésig és azt követően is természetes körülmények között növekedtek és fejlődtek. A szélűvek száma 40 volt tenyész-

1. táblázat

A kísérletben alkalmazott herbicidek

Alkalmazott herbicidek	Hatóanyag	Alkalmazott dózis
Betanal	<i>fenmedifam</i>	5 l/ha
Goltix 70 WP	<i>metamitron</i>	3 kg/ha
Basagran	<i>bentazon</i>	3 l/ha
Norton 20 EC	<i>etofumezát</i>	4 l/ha
Pyramin Turbo	<i>kloridazon</i>	3 l/ha
Betoxon F 430	<i>kloridazon</i>	4 l/ha
Lontrell 300	<i>diklór-pikolinsav</i>	0,5 l/ha
Sencor 70 WP	<i>metribuzin</i>	0,7 kg/ha
Titus 25 DF + Citowett	<i>rimszulfuron</i>	50 g/ha
Tell 75 WG + Citowett	<i>primiszulfuron</i>	20 g/ha

edényenként. A kezeléseket 4 ismétlésben végeztük el. A kezelések idején a hőmérséklet 20–22 °C volt, a permetezést követő napokban gyakori csapadékkal.

Eredmények

A herbicidek hatáskifejtésének idejét és a fitotoxikus tüneteket a 2. táblázatban foglaltuk össze.

A vizsgált herbicidek gyomirtó hatását az 1. ábra mutatja be.

Összefoglalás

Kísérleti eredményeink azt igazolták, hogy az egynyári szélfű érzékeny a jelenleg forgalomban lévő, kukoricában, cukorrépában és burgonyában posztemergensen engedélyezett herbicidek többségére. A 10 alkalmazott herbicidből 6 (Basagran, Nortron 20 EC, Betoxon F 430, Lontrell 300, Sencor 70 WP, Tell 75 WG) 100%-os gyomirtó hatást adott. 95%-os gyomirtó hatást eredményezett a Betanal és a Pyramin Turbo használata. Viszonylag gyenge – 50%-os – hatást észleltünk a Titus 25 DF gyomirtó személ. A jó gyomirtó hatás feltétele, hogy a kezelés időpontjában a gyomnövény 2–6 lombleveles fenológiai stádiumban legyen.

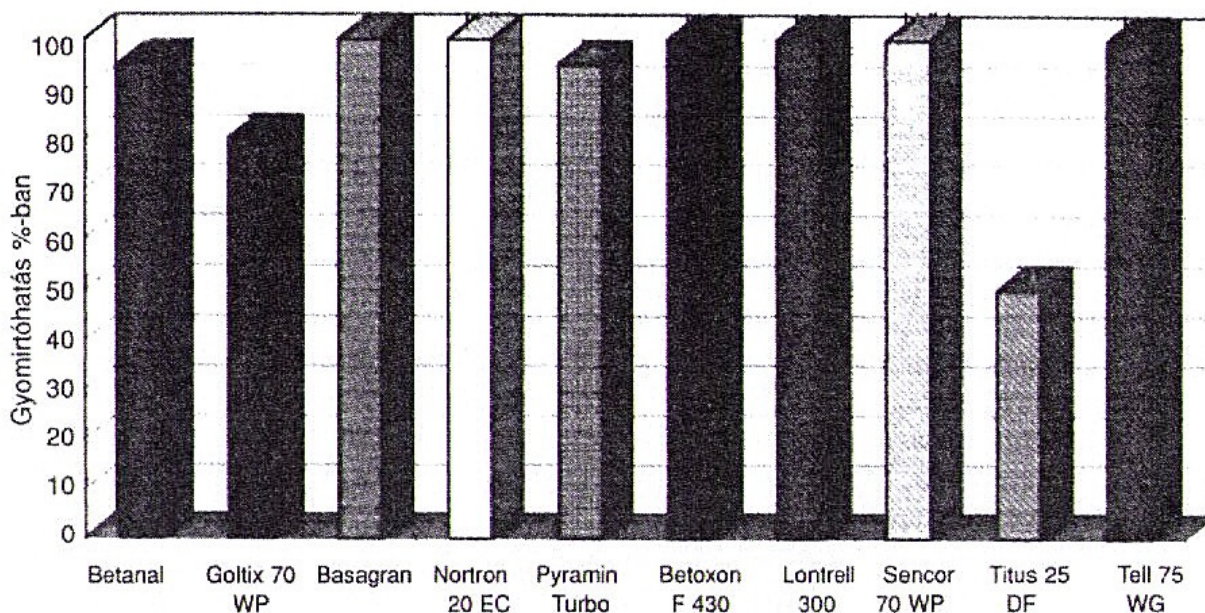
IRODALOM

Czímber Gy. (1993a): I. Északnyugat-Magyarország szegetalis gyomvegetációja, II. A Szigetköz kukoricavetéseinek gyomnövényzete. Növénytermelés, 42: 241–252.

2. táblázat

A kezelések hatására kialakult tünetek

Alkalmazott herbicid	Tünetek	A tünetek megjelenésének ideje a kezelést követően
Betanal	felhajló levélszélek, levélszáradás	4 nap
Goltix 70 WP	bronzosodó, elszáradó szik- és lomblevelek	2 nap
Basagran	lomblevelek szélüktől kezdve fokozatosan elszáradnak, pöndörödnek	2 nap
Norton 20 EC	enyhe sárgulás és deformáció	7 nap
Pyramin Turbo	bronzosodó levelek, elhaló levélszélek	3 nap
Betoxon F 430	barnás levélszíneződés, csavarodott, deformált szár, felpöndörödő levélszélek	3 nap
Lontrell 300	csavarodott szár, deformálódott, lehajló levelek, a szár elfekvő	2 nap
Sencor 70 WP	a levéllemez széle elhalt, felpöndörödött	5 nap
Titus 25 DF + Citowett	barnásfekete foltok a szikleveleken és a lombleveleken, melyek a levélszélektől növekednek	2 nap
Tell 75 WG + Citowett	fekete foltok a szik- és lombleveleken, a levelek széle fölfelé pöndörödik, a foltok a levélszélektől növekednek	2 nap

1. ábra. Posztemergens herbicidek hatása az egyényári szélfű 2–6 lombszevű egyedeire

Czímber Gy. (1993b): I. Északnyugat-Magyarország szegetális gyomvegetációja, II. A Szigetköz cukorrépa-területeinek gyomnövényzete. Növénytermelés, 42: 409–418.

Horváth K., Czímber Gy., Csiba L. és Süke P. (1987): A selyemmályva (*Abutilon theophrasti* Medik.) borítása és kártétele a Lajta-Hansági Állami Tangazdaság cukorrépa-területén. ATEK Mosonmagyaróvári Mezőgazdaságtudományi Kar Közlem., 29 (1). 73–90.

Hunyadi K. (1988): Szántóföldi gyomnövények és biológiájuk. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest.

Pozsgai J. (1988): A cukorrépa integrált gyomirtásának kérdései. Kandidátusi értekezés. Sopronhorpács.

Szárnas I., Béres I. és Magyar L. (1997): Az egyéves szélfű (*Mercurialis annua* L.) elterjedése Vas megyében. Növényvédelem, 33 (12): 619–621.

Ujvárosi M. (1950): Gyomnövények, gyomirtás, Mezőgazdasági Kiadó, Budapest.

Érkezett: 1998. január 13.

A FIATALKORÚ CSONTHÉJAS ÜLTETVÉNYEK VÁMSZEDŐJE: A *VERTICILLIUM DAHLIAE* KLEB. OKOZTA TRACHEOMIKÓZIS

Vajna László, Schwarczinger Ildikó és Bohár Gyula

MTA Növényvédelmi Kutatóintézet
Budapest, 1525 Pf. 102.

A kertészeti és a növényvédelem szakemberei jól ismerik a kajsziarackfa „gutaütés”

betegségét, amelyet az angol nyelvű szakirodalom „apricot apoplexy” néven jelöl. Ugyancsak ismert a meggyet és cseresznyét sújtó, bár ritkábban előforduló hasonló betegség. Sokéves tapasztalatunk szerint meglehetősen szűk azoknak a szakembereknek a köre, akik azzal is tisztában vannak, hogy a csonthéjasok apoplexia szindrómája nem egy specifikus betegséget jelöl, hanem egy tünetegyüttest, amely összefüggésben van a fák részleges vagy többé-kevésbé hirtelen elhalásával. A szakembereknek igen szűk köre ismeri az apoplexiát kiváltó kórokozók csoportját. Jelen írásunkban csupán utalunk arra, hogy hazánkban Berend István behatóan tanulmányozta e betegség egyik vál-